

Sławomir Cieślak

POSTĘPOWANIE CYWILNE

KONSPEKT WYKŁADÓW 15-16

Plan wykładu

- ▶ Zdolność sądowa
- ▶ Zdolność procesowa
- ▶ Legitymacja procesowa
- ▶ Współuczestnictwo procesowe
- ▶ Następstwo procesowe
- ▶ Interwenient główny i uboczny
- ▶ przypozwanie

Zdolność sądowa

- ▶ Definicja pojęcia zdolności sądowej – oparta na brzmieniu art. 64 k.p.c., jednak odbiegająca od jego treści;
- ▶ Rodzaje braków zdolności sądowej:
  - pierwotny
  - następczy

Art. 64 k.p.c.

- ▶ **Art. 64. § 1.** Każda osoba fizyczna i prawna ma zdolność występowania w procesie jako strona (zdolność sądowa).
- ▶ **§ 1¹.** Zdolność sądową mają także jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną.
- ▶ **§ 2.**

Art. 460 k.p.c.

- ▶ **Art. 460. § 1.** Zdolność sądową i procesową ma także pracodawca, chociażby nie posiadał osobowości prawnej, a w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zdolność tę ma organ rentowy oraz wojewódzki zespół ds. orzekania o niepełnosprawności.

Art. 11 k.s.h.

- ▶ **Art. 11. § 1.** Spółki kapitałowe w organizacji, o których mowa w [art. 161](#) i [art. 323](#), mogą we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność nieruchomości i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane.

Art. 479 [29] k.p.c.

- ▶ **Art. 479²⁹. § 1.** Stroną postępowania przed sądem ochrony konkurencji i konsumentów jest Prezes Urzędu oraz podmiot będący stroną w postępowaniu przed Prezesem Urzędu, a także wnoszący zażalenie.

Konsekwencje braku zdolności sądowej

- ▶ Zróżnicowane w zależności od rodzaju braku (pierwotny lub następczy):
  - Konsekwencje braku pierwotnego – art.70, 199 par. 1 pkt 3, par. 2 oraz art. 71 k.p.c.
  - Konsekwencje braku następczego – art. 174 par. 1 pkt 1, art. 180 par. 1 pkt 2 k.p.c.

Art. 70-71 k.p.c.

- ▶ **Art. 70. § 1.** Jeżeli braki w zakresie zdolności sądowej lub procesowej albo w składzie właściwych organów dają się uzupełnić, sąd wyznaczy w tym celu odpowiedni termin. W wypadkach, w których ustanowienie przedstawiciela ustawowego powinno nastąpić z urzędu, sąd zwraca się o to do właściwego sądu opiekuńczego.
- ▶ **§ 2.** Sąd może dopuścić tymczasowo do czynności stronę niemającą zdolności sądowej lub procesowej albo osobę niemającą należytego ustawowego umocowania, z zastrzeżeniem, że przed upływem wyznaczonego terminu braki będą uzupełnione, a czynności zatwierdzone przez powołaną do tego osobę.
- ▶ **Art. 71.** Jeżeli braków powyższych nie można uzupełnić albo nie zostały one w wyznaczonym terminie uzupełnione, sąd zniesie postępowanie w zakresie, w jakim jest ono dotknięte brakami, i w miarę potrzeby wyda odpowiednie postanowienie.

Art. 199 k.p.c.

- ▶ **Art. 199. § 1. Sąd odrzuci pozew:** 1) jeżeli droga sądowa jest niedopuszczalna;
- ▶ 2) jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona;
- ▶ 3) jeżeli jedna ze stron nie ma zdolności sądowej albo jeżeli powód nie ma zdolności procesowej, a nie działa za niego przedstawiciel ustawowy albo jeżeli w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej powodem zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie;
- ▶ 4)
- ▶ § 2. Z powodu braku zdolności sądowej jednej ze stron albo zdolności procesowej powoda i niedziałania przedstawiciela ustawowego lub braku w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej powodem, uniemożliwiającego jej działanie, **sąd odrzuci pozew dopiero wówczas, gdy brak nie będzie uzupełniony zgodnie z przepisami kodeksu.**
- ▶ § 3. Odrzucenie pozwu może nastąpić na posiedzeniu niejawnym.

Art. 174 k.p.c.

- ▶ **Art. 174. § 1.** Sąd zawiesza postępowanie z urzędu:
1) w razie śmierci strony lub jej przedstawiciela ustawowego, utraty przez nich zdolności procesowej, utraty przez stronę zdolności sądowej lub utraty przez przedstawiciela ustawowego charakteru takiego przedstawiciela;

Art. 180 k.p.c.

- ▶ **Art. 180. § 1.** Sąd postanowi podjąć **postępowanie z urzędu**, gdy ustanie przyczyna zawieszenia, w szczególności: **1)** w razie śmierci strony - z chwilą zgłoszenia się lub wskazania następców prawnych zmarłego albo z chwilą ustanowienia we właściwej drodze kuratora spadku;
- ▶ **2)** w razie utraty zdolności sądowej - z chwilą ustalenia ogólnego następcy prawnego;

Art. 182 k.p.c.

- ▶ **Art. 182. § 1.** Sąd umarza postępowanie zawieszone na zgodny wniosek stron lub na wniosek spadkobiercy, jak również z przyczyn wskazanych w art. 177 § 1 pkt 5 i 6, jeżeli wniosek o podjęcie postępowania nie został zgłoszony w ciągu roku od daty postanowienia o zawieszeniu. Ponadto sąd umorzy postępowanie w razie stwierdzenia braku następcy prawnego strony, która utraciła zdolność sądową, a w każdym razie po upływie roku od daty postanowienia o zawieszeniu z tej przyczyny. Sąd także umorzy postępowanie w razie śmierci strony po upływie lat pięciu od daty postanowienia o zawieszeniu postępowania z tej przyczyny.

Znaczenie zdolności sądowej

- ▶ Jest to pozytywna przesłanka procesowa – jej brak stanowi więc przeszkodę procesową
- ▶ Prowadzenie postępowania z udziałem strony niemającej zdolności sądowej prowadzi do jego nieważności – art. 379 pkt 2 k.p.c.
- ▶ Podstawa środków zaskarżenia orzeczeń wydanych w postępowaniu z udziałem takiej strony (brana pod uwagę z urzędu)

Art. 379 pkt 2 k.p.c.

- ▶ **Art. 379.** Nieważność postępowania zachodzi: **1)** jeżeli droga sądowa była niedopuszczalna;
- ▶ **2)** jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany;

Zdolność procesowa

- ▶ Pojęcie
- ▶ Przesłanki (warunki posiadania) zdolności procesowej uzależnione od rodzaju strony:
  - w wypadku stron będących osobami fizycznymi (art. 65 § 1 in initio oraz par. 2 k.p.c.)
  - w wypadku osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (art. 67 par. § 1, § 1[1] i § 2 in fine k.p.c.)

Art. 65 k.p.c.

§ 1. Zdolność do czynności procesowych (zdolność procesową) mają osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne, o których mowa w [art. 64 § 1¹](#).

§ 2. Osoba fizyczna [ograniczona w zdolności do czynności prawnych](#) ma zdolność procesową w sprawach wynikających z czynności prawnych, których może dokonywać samodzielnie

Art. 67 k.p.c.

§ 1. Osoby prawne oraz jednostki organizacyjne, o których mowa w [art. 64 § 1¹](#), dokonują czynności procesowych przez swoje organy albo przez osoby uprawnione do działania w ich imieniu.

§ 1¹. W zakresie określonym odrębną ustawą za państwowe osoby prawne czynności procesowe może podejmować Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa.

§ 2. Za Skarb Państwa podejmuje czynności procesowe organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub organ jednostki nadrzędnej. W zakresie określonym odrębną [ustawą](#) za Skarb Państwa czynności procesowe podejmuje Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa.

§ 3. (*uchylony*)

Art. 68 k.p.c. – zmieniony od 8.9.2016.

- ▶ Art. 68 [Udokumentowanie umocowania]
- ▶ § 1. Przedstawiciel ustawowy, organy oraz osoby wymienione w [art. 67](#) mają obowiązek wykazać swoje umocowanie dokumentem przy pierwszej czynności procesowej.
- ▶ § 2. Przepisu § 1 nie stosuje się, **gdy stwierdzenie umocowania przez sąd jest możliwe na podstawie wykazu lub innego rejestru, do którego sąd ma dostęp drogą elektroniczną**, a także gdy czynność procesowa jest dokonywana za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, w przypadku gdy przepis szczególny przewiduje, że czynności można dokonać wyłącznie za pośrednictwem tego systemu. Przedstawiciel ustawowy, organy oraz osoby wymienione w [art. 67](#) mają jednak obowiązek wskazać podstawę swojego umocowania.

Art. 65 – 66 k.p.c.

- ▶ **Art. 65. § 1.** Zdolność do czynności procesowych (zdolność procesową) mają osoby fizyczne posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, osoby prawne oraz jednostki organizacyjne, o których mowa w art. 64 § 1¹. **§ 2.** Osoba fizyczna ograniczona w zdolności do czynności prawnych ma zdolność procesową w sprawach wynikających z czynności prawnych, których może dokonywać samodzielnie.
- ▶ **Art. 66.** Osoba fizyczna niemająca zdolności procesowej może podejmować czynności procesowe tylko przez swego przedstawiciela ustawowego.

Zdolność procesowa podmiotów zagranicznych

- ▶ Szczególna regulacja zawarta w części IV k.p.c.,
w art. 1117 k.p.c.

Art. 1117 k.p.c.

- ▶ **Art. 1117. § 1.** Zdolność sądową cudzoziemców, zagranicznych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi określa się **według prawa właściwego dla ich zdolności prawnej.** **§ 2.** Zdolność procesową podmiotów wymienionych w § 1 określa się według **prawa właściwego dla ich zdolności do czynności prawnych.**
- ▶ **§ 3.** Cudzoziemiec niemający zdolności procesowej według prawa wskazanego w § 2 może dokonywać czynności procesowych przed sądem polskim, jeżeli miałby zdolność procesową według prawa polskiego.

Konsekwencje braku zdolności procesowej

- ▶ Brak ten ma zawsze charakter usuwalny
- ▶ Nieusunięty brak prowadzi do zastosowania rygoru procesowego zróżnicowanego w zależności od rodzaju strony i rodzaju braku:
  - konsekwencje pierwotnego braku zdolności procesowej powoda,
  - konsekwencje pierwotnego braku zdolności procesowej pozwanego,
  - konsekwencje następczego braku zdolności procesowej powoda lub pozwanego.

Art. 199 k.p.c.

- ▶ **Art. 199. § 1. Sąd odrzuci pozew:** 1) jeżeli droga sądowa jest niedopuszczalna;
- ▶ 2) jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona;
- ▶ 3) jeżeli jedna ze stron nie ma zdolności sądowej albo jeżeli **powód nie ma zdolności procesowej, a nie działa za niego przedstawiciel ustawowy** albo jeżeli w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej powodem zachodzą braki uniemożliwiające jej działanie;

Art. 177 k.p.c.

- ▶ **Art. 177. § 1.** Sąd może zawiesić postępowanie z urzędu: **1)** jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego;
- ▶ **6)** jeżeli na skutek braku lub wskazania złego adresu powoda albo niewskazania przez powoda w wyznaczonym terminie adresu pozwanego lub danych pozwalających sądowi na ustalenie numerów, o których mowa w [art. 208¹](#), lub niewykonania przez powoda innych zarządzeń nie można nadać sprawie dalszego biegu.

Art. 182 k.p.c.

- ▶ **Art. 182. § 1.** Sąd umarza postępowanie zawieszone na zgodny wniosek stron lub na wniosek spadkobiercy, jak również z przyczyn wskazanych w art. 177 § 1 pkt 5 i 6, **jeżeli wniosek o podjęcie postępowania nie został zgłoszony w ciągu roku od daty postanowienia o zawieszeniu.**

Art. 174 k.p.c.

- ▶ **Art. 174. § 1.** Sąd zawiesza postępowanie z urzędu:
1) w razie śmierci strony lub jej przedstawiciela ustawowego, utraty przez nich zdolności procesowej, utraty przez stronę zdolności sądowej lub utraty przez przedstawiciela ustawowego charakteru takiego przedstawiciela;

Legitymacja procesowa

- ▶ Pojęcie
- ▶ Rodzaje podmiotów, którym przysługuje legitymacja procesowa
- ▶ Rodzaje legitymacji procesowej wg kryterium liczby podmiotów, którym przysługuje:
  - legitymacja indywidualna,
  - legitymacja łączna

Art. 189-189 [1] k.p.c.

- ▶ **Art. 189.** Powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.
- ▶ **Art. 189¹.** Uprawnienie, o którym mowa w art. 189, przysługuje również, w toku prowadzonego postępowania, organowi podatkowemu lub organowi kontroli skarbowej, jeżeli ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa jest niezbędne dla oceny skutków podatkowych.

Art. 935 k.p.c.

- ▶ **Art. 935. § 1.** Zarządca zajętej nieruchomości obowiązany jest wykonywać czynności potrzebne do prowadzenia prawidłowej gospodarki. Ma on prawo pobierać zamiast dłużnika wszelkie pożytki z nieruchomości, spieniężać je w granicach zwykłego zarządu oraz prowadzić sprawy, które przy wykonywaniu takiego zarządu okażą się potrzebne. **W sprawach wynikających z zarządu nieruchomością zarządca może pozywać i być pozywany.**

Art. 887 k.p.c.

- ▶ **Art. 887. § 1.** Z mocy samego zajęcia wierzyciel może wykonywać wszelkie prawa i roszczenia dłużnika. Na żądanie wierzyciela komornik wydaje mu odpowiednie zaświadczenie. **§ 2.** Wierzyciel wnoszący powództwo przeciwko pracodawcy powinien przypozwać dłużnika, przeciwko któremu toczy się postępowanie egzekucyjne. Pozwany pracodawca obowiązany jest podać sądowi wszystkich innych wierzycieli, na rzecz których dochodzona wierzytelność również została zajęta. Sąd zawiadomi tych wierzycieli stosownie do [art. 195](#). Wyrok wydany w sprawie jest skuteczny w stosunku do innych wierzycieli. Jednakże w stosunku do wierzyciela, o którym sąd nie został powiadomiony, pracodawca nie może powoływać się na wyrok, który zapadł na jego korzyść.

Art. 57 k.p.c.

- ▶ **Art. 57.** Jeżeli prokurator, wytaczając powództwo, nie działa na rzecz oznaczonej osoby, wnosi on pozew przeciwko wszystkim osobom będącym stronami stosunku prawnego, którego dotyczy powództwo.

Art. 841 k.p.c.

- ▶ **Art. 841. § 1.** Osoba trzecia może w drodze powództwa żądać zwolnienia zajętego przedmiotu od egzekucji, jeżeli skierowanie do niego egzekucji narusza jej prawa. **§ 2.** Jeżeli dłużnik zaprzecza prawu powoda, należy oprócz wierzyciela pozwać również dłużnika.
- ▶ **§ 3.** Powództwo można wnieść w terminie miesiąca od dnia dowiedzenia się o naruszeniu prawa, chyba że inny termin jest przewidziany w przepisach odrębnych.

Brak legitymacji procesowej

- ▶ Sytuacje procesowe, w których zachodzi ten brak
- ▶ Konsekwencje braku legitymacji – usuwalny charakter braku
- ▶ Znaczenie procesowe legitymacji procesowej – przesłanka zasadności powództwa

Art. 61 k.p.c.

- ▶ **Art. 61. § 1.** Organizacje pozarządowe w zakresie swoich zadań statutowych mogą, za zgodą osoby fizycznej wyrażoną na piśmie, wytaczać powództwa na jej rzecz w sprawach o: **1)** alimenty;
- ▶ **2)** ochronę środowiska;
- ▶ **3)** ochronę konsumentów;
- ▶ **4)** ochronę praw własności przemysłowej;
- ▶ **5)** ochronę równości oraz niedyskryminacji przez bezpodstawne bezpośrednie lub pośrednie zróżnicowanie praw i obowiązków obywateli.
- ▶ **§ 2.** W sprawach wymienionych w § 1 organizacje pozarządowe w zakresie swoich zadań statutowych mogą, za zgodą osoby fizycznej wyrażoną na piśmie, przystąpić do niej w toczącym się postępowaniu.
- ▶ **§ 3.** Za zgodą przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną, wyrażoną na piśmie, organizacja pozarządowa, której jest on członkiem, może na jego rzecz wytoczyć powództwo lub przystąpić do niego w toczącym się postępowaniu w sporze z innym przedsiębiorcą o roszczenia wynikające z prowadzonej działalności gospodarczej.
- ▶ **§ 4.** Do pozwu lub pisma obejmującego przystąpienie organizacja pozarządowa dołącza wyrażoną na piśmie zgodę osoby fizycznej.

Współuczestnictwo procesowe

- ▶ Pojęcie – na podstawie brzmienia art. 72 k.p.c.
- ▶ Klasyfikacje współuczestnictwa:
  - materialne i formalne,
  - jednolite i zwykłe,
  - konieczne i dowolne,
  - czynne i bierne,
  - pierwotne i następcze.

Pozycja procesowa współuczestników.

Art. 72 k.p.c.

- ▶ **Art. 72. § 1.** Kilka osób może w jednej sprawie występować w roli powodów lub pozwanych, jeżeli przedmiot sporu stanowią: **1)** prawa lub obowiązki im wspólne lub oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej (współuczestnictwo materialne);
- ▶ **2)** roszczenia lub zobowiązania jednego rodzaju, oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej, jeżeli ponadto właściwość sądu jest uzasadniona dla każdego z roszczeń lub zobowiązań z osobna, jako też dla wszystkich wspólnie (współuczestnictwo formalne).
- ▶ **§ 2.** Jeżeli przeciwko kilku osobom sprawa może toczyć się tylko łącznie (współuczestnictwo konieczne), przepis paragrafu poprzedzającego stosuje się także do osób, których udział w sprawie uzasadniałby jej rozpoznanie w postępowaniu odrębnym.
- ▶ **§ 3.** Przepis § 2 stosuje się odpowiednio w wypadku współuczestnictwa materialnego, innego niż współuczestnictwo konieczne.

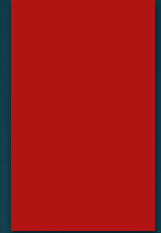
Art. 195 k.p.c.

- ▶ **Art. 195. § 1.** Jeżeli okaże się, że nie występują w charakterze powodów lub pozwanych wszystkie osoby, których łączny udział w sprawie jest konieczny, sąd wezwie stronę powodową, aby oznaczyła w wyznaczonym terminie osoby niebiorące udziału w taki sposób, by ich wezwanie lub zawiadomienie było możliwe, a w razie potrzeby, aby wystąpiła z wnioskiem o ustanowienie kuratora.

Art. 378 k.p.c.

- ▶ **Art. 378. § 1.** Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. **§ 2.** W granicach zaskarżenia sąd drugiej instancji **może z urzędu rozpoznać sprawę także na rzecz współuczestników, którzy wyroku nie zaskarżyli, gdy będące przedmiotem zaskarżenia prawa lub obowiązki są dla nich wspólne.** Współuczestników tych należy zawiadomić o rozprawie; mogą oni składać pisma przygotowawcze.

Następstwo procesowe

- ▶ Pojęcie
- ▶ Rodzaje następstwa: *inter vivos i mortis causa*
- ▶ Wypadki następstwa *inter vivos*
- ▶ Wypadki następstwa *mortis causa*

Art. 192 pkt 3 k.p.c. – inter vivos

- ▶ **Art. 192.** Z chwilą doręczenia pozwu: **1)** nie można w toku sprawy wszcząć pomiędzy tymi samymi stronami nowego postępowania o to samo roszczenie;
- ▶ **2)** pozwany może wytoczyć przeciw powodowi powództwo wzajemne;
- ▶ **3)** zbycie w toku sprawy rzeczy lub prawa, objętych sporem, nie ma wpływu na dalszy bieg sprawy; nabywca może jednak wejść na miejsce zbywcy za zezwoleniem strony przeciwnej.

Art. 83 k.p.c.- inter vivos

- ▶ **Art. 83.** Za zgodą stron interwenient uboczny może wejść na miejsce strony, do której przystąpił.

Art. 194 k.p.c. – inter vivos

- ▶ **Art. 194. § 1.** Jeżeli okaże się, że powództwo nie zostało wniesione przeciwko osobie, która powinna być w sprawie stroną pozwaną, sąd na wniosek powoda lub pozwanego wezwie tę osobę do wzięcia udziału w sprawie. Osoba wezwana do udziału w sprawie na wniosek pozwanego może domagać się zwrotu kosztów wyłącznie od pozwanego, jeżeli okaże się, że wniosek był bezzasadny. **§ 2.** Osoba wezwana do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego może za zgodą obu stron wstąpić w miejsce pozwanego, który wówczas będzie zwolniony od udziału w sprawie. W razie wyrażenia zgody na zmianę strony pozwanej, pozwany może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie kosztów od strony powodowej, niezależnie od późniejszego wyniku sprawy.
- ▶ **§ 3.** Jeżeli okaże się, że powództwo o to samo roszczenie może być wytoczone przeciwko innym jeszcze osobom, które nie występują w sprawie w charakterze pozwanych, sąd na wniosek powoda może wezwać te osoby do wzięcia udziału w sprawie.

Art. 196 k.p.c. – inter vivos

- ▶ **Art. 196. § 1.** Jeżeli okaże się, że powództwo zostało wniesione nie przez osobę, która powinna występować w sprawie w charakterze powoda, sąd na wniosek powoda zawiadomi o toczącym się procesie osobę przez niego wskazaną. Osoba ta może w ciągu dwóch tygodni od doręczenia zawiadomienia wstąpić do sprawy w charakterze powoda. **§ 2.** Osoba zawiadomiona, która zgłosiła przystąpienie do sprawy w charakterze powoda, może za zgodą obu stron wstąpić na miejsce strony powodowej, która wówczas będzie od udziału w sprawie zwolniona. W razie wyrażenia zgody na zmianę strony powodowej pozwany może w terminie dwutygodniowym złożyć sądowi wniosek o przyznanie dotychczasowych kosztów od osoby, która poprzednio występowała jako powód.

Art. 450 k.p.c. – mortis CAUSA

- ▶ **Art. 450. § 1.** Postępowanie o unieważnienie małżeństwa w razie śmierci jednego z małżonków zawieszają się. **§ 2.** Postępowanie umarza się, jeżeli zstępni małżonka, który wytoczył powództwo, nie zgłoszą w ciągu sześciu miesięcy po wydaniu postanowienia o zawieszeniu wniosku o podjęcie postępowania.
- ▶ **§ 3.** W razie śmierci pozwanego małżonka, a jeżeli pozwanymi byli oboje małżonkowie, w razie śmierci jednego z nich, postępowanie podejmuje się po ustanowieniu przez sąd orzekający na posiedzeniu niejawnym kuratora, który wstępuje na miejsce zmarłego małżonka.

Art. 174 k.p.c.

§ 1. Sąd zawiesza postępowanie z urzędu:

1)

w razie śmierci strony lub jej przedstawiciela ustawowego, utraty przez nich zdolności procesowej, utraty przez stronę zdolności sądowej lub utraty przez przedstawiciela ustawowego charakteru takiego przedstawiciela;

4)

jeżeli postępowanie dotyczy masy upadłości, masy układowej lub masy sanacyjnej i ogłoszono upadłość lub wszczęto wtórne postępowanie upadłościowe albo ustanowiono zarządcę w postępowaniu restrukturyzacyjnym;

5)

jeżeli ustanowiono zarządcę przymusowego w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości lub zarządcę tymczasowego w postępowaniu o otwarciu postępowania sanacyjnego, a postępowanie dotyczy majątku objętego zabezpieczeniem.

§ 2. W wypadkach wymienionych w § 1 pkt 1 i 4 zawieszenie ma skutek od chwili zdarzeń, które je spowodowały. Zawieszając postępowanie, sąd z urzędu uchyla orzeczenia wydane po nastąpieniu tych zdarzeń, chyba że nastąpiły one po zamknięciu rozprawy.

§ 3. W przypadkach, o których mowa w § 1 pkt 4 i 5, sąd wezwie syndyka, zarządcę przymusowego, zarządcę tymczasowego albo zarządcę do udziału w sprawie.

Interwencient główny

- ▶ Pojęcie interwencji głównej i interwienta głównego – art. 75 k.p.c.
- ▶ Właściwość sądu w procesie z interwencji głównej – na zasadzie powiązania spraw – *connexitas causarum*
- ▶ Ograniczenie czasowe
- ▶ Konfiguracja podmiotowa w procesie z interwencji głównej
- ▶ Wpływ zgłoszenia interwencji głównej na przebieg pierwotnego procesu

Art. 75 k.p.c.

- ▶ **Art. 75.** Kto występuje z roszczeniem o rzecz lub prawo, o które sprawa toczy się pomiędzy innymi osobami, może aż do zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji wytoczyć powództwo o tę rzecz lub prawo przeciwko obu stronom przed sąd, w którym toczy się sprawa (interwencja główna).

Art. 177 k.p.c.

- ▶ **Art. 177. § 1.** Sąd może zawiesić postępowanie z urzędu: **1)** jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania cywilnego;
- ▶ **2)** jeżeli osoba trzecia wystąpiła przeciwko obu stronom z interwencją główną;

Art. 180 k.p.c.

- ▶ **Art. 180. § 1.** Sąd postanowi podjąć postępowanie z urzędu, gdy ustanie przyczyna zawieszenia, w szczególności: **1)** w razie śmierci strony - z chwilą zgłoszenia się lub wskazania następców prawnych zmarłego albo z chwilą ustanowienia we właściwej drodze kuratora spadku;
- ▶ **2)** w razie utraty zdolności sądowej - z chwilą ustalenia ogólnego następcy prawnego;
- ▶ **3)** w razie braku przedstawiciela ustawowego - z chwilą jego ustanowienia;
- ▶ **4)** gdy rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku innego postępowania - z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia kończącego to postępowanie; sąd może jednak i przedtem, stosownie do okoliczności, podjąć dalsze postępowanie;

Interwениent uboczny

- ▶ Pojęcie i rodzaje
- ▶ Znaczenie i cel interwencji ubocznej – ograniczenie lub pozbawienie możliwości podniesienia zarzutu *male gesti processus*
- ▶ Ograniczenie czasowe
- ▶ Forma interwencji
- ▶ Opozycja przeciwko wstąpieniu interwениента
- ▶ Pozycja procesowa interwениента

art. 76 – 77 k.p.c.

- ▶ **Art. 76.** Kto ma interes prawny w tym, aby sprawa została rozstrzygnięta na korzyść jednej ze stron, może w każdym stanie sprawy aż do zamknięcia rozprawy w drugiej instancji przystąpić do tej strony (interwencja uboczna).
- ▶ **Art. 77. § 1.** Wstąpienie swe do sprawy interwenient uboczny powinien zgłosić **w piśmie**, w którym podaje, jaki ma **interes prawny we wstąpieniu** i do której ze stron przystępuje. Pismo to należy doręczyć obu stronom. **§ 2.** Interwenient uboczny może ze wstąpieniem do sprawy połączyć dokonanie innej czynności procesowej.

Art. 78-80 k.p.c.

- ▶ **Art. 78. § 1.** Każda ze stron może zgłosić opozycję przeciwko wstąpieniu interwenienta ubocznego, jednakże nie później niż przy rozpoczęciu najbliższej rozprawy. **§ 2.** Sąd oddali opozycję po przeprowadzeniu co do niej rozprawy, jeżeli interwenient uprawdopodobni, że ma interes prawny we wstąpieniu do sprawy.
- ▶ **§ 3.** Mimo wniesienia opozycji interwenient uboczny bierze udział w sprawie, dopóki orzeczenie uwzględniające opozycję nie stanie się prawomocne. W razie prawomocnego uwzględnienia opozycji czynności interwenienta ubocznego uważane będą za niebyłe.
- ▶ **Art. 79.** Interwenient uboczny jest uprawniony do wszelkich czynności procesowych dopuszczalnych według stanu sprawy. Nie mogą one jednak pozostawać w sprzeczności z czynnościami i oświadczeniami strony, do której przystąpił.
- ▶ **Art. 80.** Interwenientowi ubocznemu należy od chwili jego wstąpienia do sprawy doręczać, tak jak stronie, zawiadomienia o terminach i posiedzeniach sądowych, jako też orzeczenia sądu.

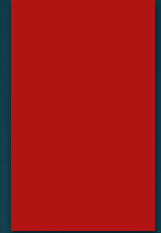
Art. 81-83 k.p.c.

- ▶ **Art. 81.** Jeżeli z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustawy wynika, że wyrok w sprawie ma odnieść bezpośredni skutek prawny w stosunku między interwenientem a przeciwnikiem strony, do której interwenient przystąpił, do stanowiska interwenienta w procesie stosuje się odpowiednio [przepisy](#) o współuczestnictwie jednolitym.
- ▶ **Art. 82.** Interwenient uboczny nie może w stosunku do strony, do której przystąpił, podnieść zarzutu, że sprawa została rozstrzygnięta błędnie albo że strona ta prowadziła proces wadliwie, chyba że stan sprawy w chwili przystąpienia interwenienta uniemożliwił mu korzystanie ze środków obrony albo że strona umyślnie lub przez niedbalstwo nie skorzystała ze środków, które nie były interwenientowi znane.
- ▶ **Art. 83.** Za zgodą stron interwenient uboczny może wejść na miejsce strony, do której przystąpił.

Art. 394 k.p.c.

- ▶ **Art. 394. § 1. Zażalenie do sądu drugiej instancji** przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie, a ponadto na postanowienia sądu pierwszej instancji i zarządzenia przewodniczącego, których przedmiotem jest: **1)** zwrot pozwu, odmowa odrzucenia pozwu, przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu lub niższemu albo podjęcie postępowania w innym trybie;
- ▶ **2)** odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie;
- ▶ **3)** oddalenie opozycji przeciwko wstąpieniu interwenienta ubocznego oraz niedopuszczenie interwenienta do udziału w sprawie wskutek uwzględnienia opozycji;

Przypozwanie

- ▶ Pojęcie
- ▶ Cel przypozwania
- ▶ Podmiot dokonujący przypozwania
- ▶ Forma przypozwania
- ▶ Ograniczenie czasowe
- ▶ Legitymacja do zgłoszenia opozycji przeciwko wstąpieniu do procesu osoby trzeciej (przypozwanego) w charakterze interwenienta ubocznego

Art. 84 k.p.c.

- ▶ **Art. 84. § 1.** Strona, której w razie niekorzystnego dla niej rozstrzygnięcia przysługiwałoby roszczenie względem osoby trzeciej albo przeciwko której osoba trzecia mogłaby wystąpić z roszczeniem, może zawiadomić taką osobę o toczącym się procesie i wezwać ją do wzięcia w nim udziału. **§ 2.** W tym celu strona wnosi do sądu **pismo procesowe** wskazujące przyczynę wezwania i stan sprawy. Pismo to doręcza się niezwłocznie osobie trzeciej, która może zgłosić swe przystąpienie do strony jako interwenient uboczny.
- ▶ **Art. 85.** Skutki związane z interwencją uboczną określone w [art. 82](#) powstają w stosunku do wezwanego, który nie zgłosił przystąpienia, z chwilą, w której przystąpienie było możliwe.